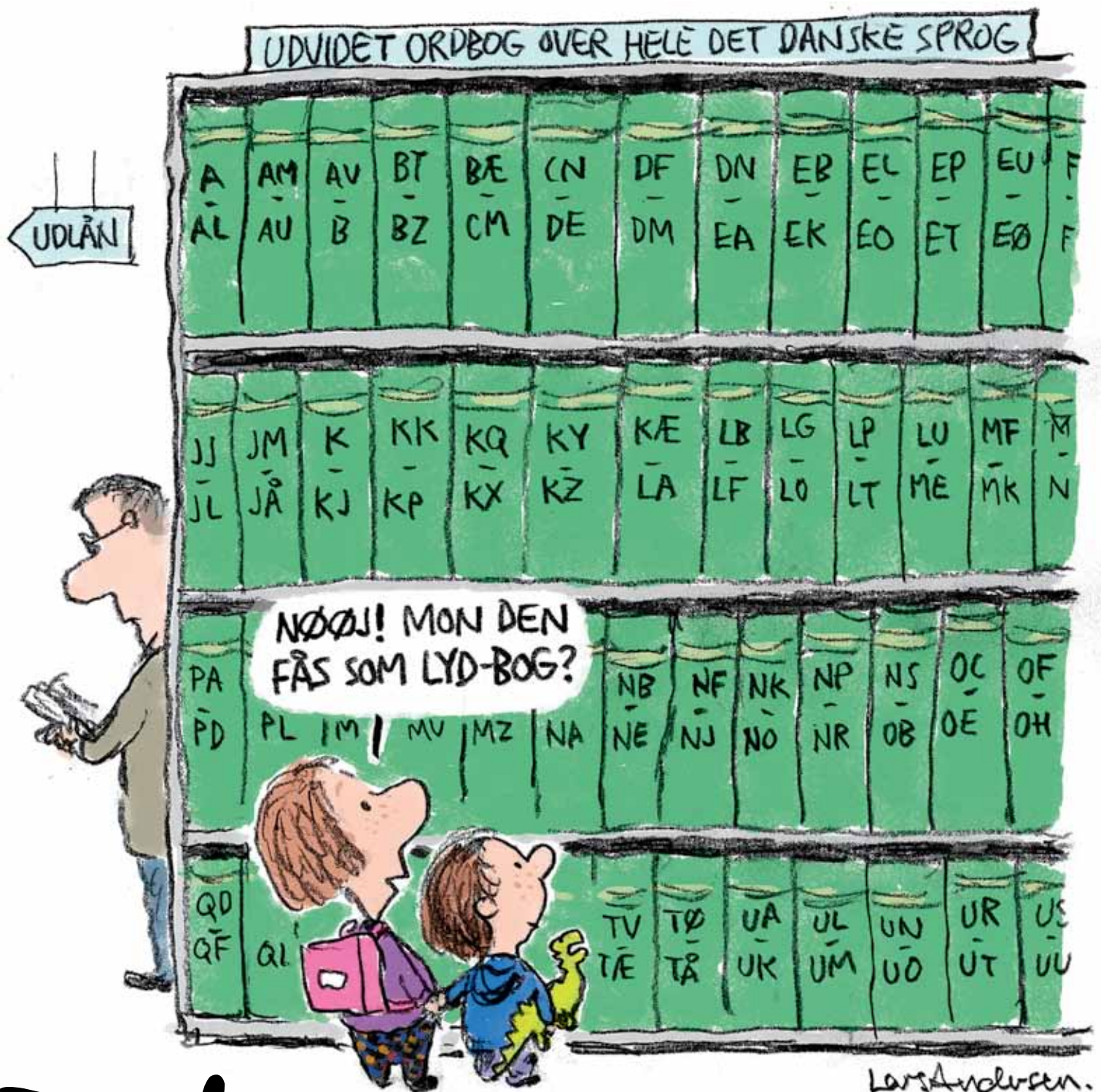


LæringsCentret



Pingprisen 2018

Line Kjeldsen Jensen: "Hver dag starter det forfra" – Bedste danske debut
Sabine Lemire og Rasmus Bregnhøj: "Mira" – Bedste børne/ungdomstegneserie
Nilas Røpke Driessen: "Mum" – Bedste nettegneserie
Christoffer Zieler: Årets journalistiske tegner
Riad Sattouf: "Fremtidens araber 3" – Bedste internationale tegneserie på dansk
Emil Ferris: "My Favorite Thing is Monsters" – Bedste internationale tegneserie



Ivar Gjorup: Æresprisen
Signe Parkins: "Tusindfryd" – Bedste danske tegneserie

Pingprisen er en dansk tegneseriepris. Den er blevet uddelt i perioden 1986-1996 og igen fra 2012 i et nyt format. Stort til lykke til årets vindere!



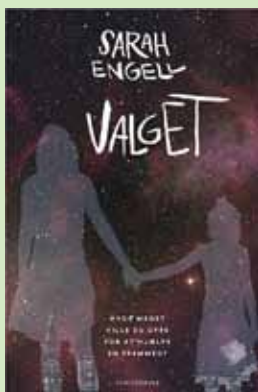
Ivar Gjorup, der i en årrække var en skattet og finurlig taler på skolebibliotekarernes stand i BogForum.

INDHOLD

Opslagstavlen	2
Leder	3
PLCF – praktikernes stemme	4
Debat om digitalisering og dannelse - på Folkemødet på Bornholm.....	6
Repræsentantskabsmødet 2018:	
Skriftlig redegørelse	8
Multikulturel litteratur i danskfaget	12
Det gør vel ikke noget, at børnene skal stå på tæer for at forstå bogen	16
Den gode ansøgning er båret af den gode ide	19
Fyrtårne i børnelitteraturen 1967-2017	20
Jeg har lige læst.....	24

Blixenprisen 2018

- Årets redaktør: Seniorredaktør Louise Køningsfeldt fra Forlaget Rosinante & Co.
- Årets litteraturformidler(e): Klaus Rothstein og Nanna Mogensen for Skønlitteratur på P1.
- Årets litterære talent: Malte Tellerup for "Markløs".
- Årets lydbog: Thomas Bredsdorff for "Tøsne og forsyntia".
- Årets skønlitterære udgivelse: Peter Laugesen for "Traveling".
- Årets faglitterære udgivelse: Redaktørerne af fembindsværket "Danmark og kolonierne": H.C. Gulløv, Poul Olsen, Niels Brimnes, Per Hernæs, Mikkel Venborg Pedersen og Erik Gøbel.
- Årets børne- og ungdomsudgivelse: Sarah Engell for "Valget".
- Årets boghandler: Indehaver Marianne Møller fra Kristian F. Møllers BOGhandel i Århus.
- Zinklarprisen (novelleforfatter): Judith Hermann.
- Kjeld Elfelts Mindelegat (oversætter): Birgita Bonde Hansen.
- Aarestrupmedaljen (lyrik): Mette Moestrup.



Henne bag hegnet

som søger at spærre mit udsyn
skimter jeg et ungt træ
hvis grene vinker mig til sig
i den milde vind
gad vide
om det nu vil give mig
en af sine rødder
og lokke mig
til et nyt
ståsted.

"Inden så længe"
Knud Sørensen
Gyldendal 2018



Carlsenprisen 2018

Forfatteren Sebastian Klein har modtaget Carlsenprisen. Prisen, der hylder børne- og ungdomslitteraturen, blev uddelt for første gang sidste år i anledning af Forlaget Carlsens 75-års fødselsdag. "Sidste år modtog Sarah Engell prisen for sin kraftfulde stemme i YA-litteraturen. I år har vi fundet vores prismodtager i en helt anden genre. Men stadig en prismodtager med en kraftfuld stemme. En forfatter, der råber op og insisterer på, at viden er vigtig. Og i særdeleshed på, at måden hvorpå viden *formidles* er vigtig," sagde Carlsens forlagschef Christian Bach i sin tale. Og han fortsatte: "Det er svært ikke at blive smittet af begejstringen og entusiasmen, når Sebastian fortæller om dyr. Både i bogform og *live*. Man kan mærke, at manden brænder for sit område. Sebastian har bidraget til store læseoplevelser for masser af børn. Også de der drenge, som det normalt er svært at få til at læse. De hiver oven i købet selv bøgerne ned fra hylderne. Imponerende. (...) Med serien om de vildeste, farligste, fantastiske og mærkeligste dyr har Sebastian hævet barren for, hvordan man kan formidle fagligt stof til børn. Hvordan man kan underholde – samtidig med, at man oplyser. Hvordan man kan servere kompliceret stof i anerkendende børnehøjde." Prisen på 50.000 kr. uddeles en gang om året til et menneske, der med sit virke bidrager særligt til børne- og ungdomslitteraturen i Danmark.

Kilde: Forlagets pressemeddelelse



Til kamp mod kedsomhed

Bogens intention er at skabe en sjov, inspirerende og ikke mindst lærerig skole og byder på hele 90 øvelser, der kan anvendes på elev-, klasse- eller sågar skoleniveau. "Til kamp mod kedsomhed" er praksisnær og tager afsæt i den nyeste viden omkring både læring og kedsomhed. De fire forfattere har alle baggrund i den pædagogiske verden og har desuden erfaring inden for positiv psykologi. Fortræffelig og inspirerende bog!



"Til kamp mod kedsomhed – I skoler og på ungdomsuddannelser"
Nadia Holmgren, Mette Marie Ledertoug,
Nanna Paarup og Louise Tidmand
Dafolo, 2018

Pædagogisk LæringsCenterForening
 Hjemmeside: www.plcf.dk
 E-mail: plcf@outlook.dk

Redaktør

Eline Mørch Jensen
 Weyesgade 9, 2100 København Ø.
 Tel: 2171 7027
eline.moersch@gmail.com

Landsstyrelsen

Formand

Birgitte Reindel
 Sophie Magdelenes Vej 1a, st.th, 3460 Birkerød
 Tel (privat): 2329 6263
 Tel (arbejde): 3366 4100
birgitte.reindel@skolekom.dk

Anne Foverskov
anne.foverskov@skolekom.dk

Kirsten Bundgaard Lassen
kirsten.bundgaard.lassen@skolekom.dk

Steen Juul Møller
steen.juhl.moeller@skolekom.dk

Karin Kjeldsen
karin.kjeldsen@skolekom.dk

Pensionistgruppen

Formand Stig Bergmann
 Stokkemærkevej 19, 2730 Herlev
 Tel (privat): 2254 5456
 Tel (forening): 51 95 6777
stig@bergmann.st

Annoncer og ekspedition

PLCF Kommunikation
 Banevang 5, 7100 Vejle
PLCFKom@danskklf.dk

Adresseændring meddeles til
 PLCF Kommunikation.
 Abonnement: Kr. 725,- inkl. moms.

Næste nummer af LæringsCentret
 udkommer primo oktober 2018.

Udkommer 8 gange årligt.
 Oplag: 1.500 – ISBN 0105-9556

Design og grafisk produktion
 CS Grafisk A/S

Deadlines:

Nr. 6: 1. september (udkommer primo oktober)
 Nr. 7: 1. oktober (udkommer primo november)
 Nr. 8: 1. november (udkommer primo december)

Artikler i LæringsCentret dækker ikke
 nødvendigvis redaktionens og/eller Pædagogisk
 LæringsCenterForenings synspunkter.

Forside: Lars Andersen

Medlemskab: Skriftligt via hjemmesiden på
www.plcf.dk.

Kontingent: Opkræves én gang årligt i oktober.

Overgang til pensionistfraktionen: Skriftligt
 via hjemmesiden (PLCF.dk)

Flytning, navneskift m.v.: Skriftligt via
 hjemmesiden (PLCF.dk) eller direkte til
laeringscenterforening@danskklf.dk.

Dannelse og uddannelse

I skrivende stund er det stadig solskin udenfor og 25° varmt, og skolen føles meget langt væk. Det er dog ved at være tid til at begynde at indstille fokus på det kommende skoleår, der ligger friskt og uberørt foran os.

Der er rigtig mange af skoleårets opgaver på PLC, der er de samme som året før, men måske er der nogle af opgaverne, vi kan løse på nye måder, der enten tilfører noget nyt eller bedre, eller som gør opgaverne nemmere eller hurtigere at løse. Det er dog ikke disse opgaver, jeg vil have fokus på her, men de opgaver der er særlige for dette skoleår.

En af de opgaver har jeg tidligere nævnt, men jeg blev mindet om den lige op til sommerferien, hvor jeg var inviteret til lanceringen af de fem pejlemærker, som indgår i Rådgivningsgruppen for Fælles Måls anbefalinger til implementering af den nye bekendtgørelse. Og jeg blev mindet om den igen, da jeg tilbragte de første dage af sommerferien på Ryslinge Højskole, som deltager i Lærermødet 2018, der som tema havde "Dannelse i skolen".

Begge steder fortalte formanden for Rådgivningsgruppen for Fælles Mål, professor Lene Tanggaard om de tanker, der lå bag anbefalingerne. Når vi tilrettelægger vores undervisning, skal vi have værdierne i folkeskoleloven for øje. Vi skal ikke kun have målbare mål for elevernes læring, men tænke åndsfrihed, ligeværd og demokrati med. Vi skal arbejde op imod formålet. Både folkeskolens formål og fagets formål. Vi skal med Grundtvigs begreber have en vekselvirkning mellem det liv, vi lever, og det lys, vi kaster på det.

Derfor er det i mine øjne en oplagt opgave for PLC i dette skoleår sammen med ledelsen at skabe rammerne og muligheden for at få drøftet formålene grundigt. Det kan foregå på mange måder, men det er vigtigt, at nogle af drøftelserne bliver i fagteam, så der bliver sat lys på det enkelte fags formål i et fagligt fællesskab, der kan være med til at pege på, hvordan vi kan tænke det ind i vores undervisning.

En anden opgave, der ligger lige til højrebænet, er at være med til at understøtte initiativet omkring MicroBits, som Danmarks Radio og Industriens Fond har sat i værk dette skoleår, hvor alle tilmeldte 4. klasser får udleveret MicroBits. Samtidig laves en stor satsning på DR Ultra, og der udarbejdes undervisningsmaterialer til skolerne. CFU'erne vil have MicroBits til udlån, så også andre årgange kan få del i løjerne. Her kan PLC også spille ind, så erfaringerne fra projektet deles på skolen, og flere får øje på potentialerne i at arbejde med kodning (og kreativitet!).

En tredje opgave, jeg vil nævne, er FN's Verdensmål. Vi bør arbejde med verdensmålene i undervisningen, men der er ingen krav til hvordan. Her kan PLC være med til at sætte dem på dagsordenen på skolen, så man kan lave nogle fælles indsatser. Det vil være oplagt at arbejde med innovation i samme forbindelse,

for eleverne er gode til at se på udfordringerne med friske øjne og finde nye muligheder for positive forandringer.

Der er altså masser af opgaver at give sig i kast med, så jeg vil blot slutte med at ønske rigtig god arbejdslyst til alle i dette skoleår.



Birgitte Reindel, formand for PLCF

PLCF – praktikernes stemme

Af Karen Fransen, skolebibliotekar og medlem af PLCF

Når vi deltager i foreningsarbejdet har vi mulighed for at være en stemme i debatten. Lad os bruge den! Tiden er til det, og det er absolut nødvendigt for dannelsesværdiernes overlevelse.

Efter 16 års deltagelse i kreds- og landsstyrelsesarbejde med dertil hørende konferenceplanlægning - først i Grenå og siden i Viborg rundedes min deltagelse i det arbejde af med Lene Tanggaards inspirerende oplæg om dannelse på Golf hotellet i Viborg i marts i år. På forsiden af Folkeskolen nr. 12, 2018, stråler samme Lene Tanggaard i rød kjole og med vind i håret sammen med Knud Romer og Stefan Hermann. De tre kommer med hver deres bud på dannelse og folkeskolen. Lene Tanggaard siger bl.a., at skolen ikke kan betragtes og styres som en velfærdsinstitution, hvor alt kan sættes på formel og måles. I skolen "har man fri til at beskæftige sig med kultur og lege og fordybe sig"

Det syn på dannelse rammer lige ind i hjertet af PLC's arbejde og skolebibliotekets fornemmeste opgave. At skabe læringsrum og kulturelle frirum til alle børn. Lene Tanggaard siger også, at backstagelærerne skal skabe en garagerevolution af dannelse i stedet for at lade frontstage-debat-tørerne stjæle debatten. Medlemmer af PLCF - alle os - er en flok praktikere ude på vore skoler, når vi er på arbejde. Når vi deltager i foreningsarbejdet lokalt eller nationalt, har vi mulighed for at være en stemme i debatten. Lad os bruge den! Tiden er til det, og det er absolut nødvendigt for dannelsesværdiernes overlevelse.



Fra Danmarks Skolebibliotekar til PLCF

I 00'erne arbejdede foreningen hårdt for at udvikle læringscentertanken. Arbejdet mandede ud i 2 pjecer og arbejdsredskaber til brug for medlemmerne ude i de enkelte læringscentre. Det lykkedes at få stor indflydelse på den nye bekendtgørelse, som kom i 2014. I 2013 udkom så "Rum med udsigt" om det fysiske rum og fornyelse af det og siden også en kulturpjece. Efter mange år med fokus på udvikling af vejlederrollen og læringscenterets opgaver, presser behovet for fokus på skolebibliotekets funktion og rolle som dannelsesinstitution og kulturbærer sig på.

Mange steder i landet oplever vore medlemmer kraftige nedskæringer på den del af arbejdet i PLC. I 2013 havde jeg fornøjelsen af at interviewe Stephen Heppell til en artikel i temabladet om rum. Han fremhævede skolebiblioteket mulighed for at være stedet, hvor børn arbejder sammen i projekter. Mere overordnet sagde han også, bibliotekerne er garant for demokratiet, fordi viden er magt.

"Vi har endelig fået mulighed gennem de sidste 100 år for at omfavne tekst, og det er et slag, vi har vundet slaget. Tekst er for folket, og vi skal arbejde hårdt for at beskytte dette.

Bibliotekerne er vigtige institutioner i den kamp, især hvis børnene bliver sat fri med deres eget udstyr og bliver producenter af egne tekster. Bibliotek er stedet, hvor vi gør det. Børn skal arbejde der og lære af hinanden."

Mit hjertebarn

I Stefan Hermanns indlæg i Folkeskolen siger han: "Dannelsens forkæmper må derfor kæmpe for det nye frem for at begræde tabet af det forgangne." Lad os nytænke skolebibliotekernes dannelsesaspekt gennem nogle "revolutionære" garageprojekter ude på vores skoler. Og lad os fortælle verden herom.

Hvor nemt for dig at skrive det "Fru snart pensionsmoden skolebibliotekar", men jeg tror og mener, at vores børn og mine børnebørn har brug for det, og jeg er helt sikker på, at hvis ikke vi i foreningen og ude på vores arbejdspladser gør noget for at fastholde og udvikle PLC's rolle i skolen som den dannelses- og kulturinstitution, der når ud til alle børn, så er der ingen, der gør.

Derfor synes jeg, vores forening er uundværlig, og derfor havde jeg en vidunderlig og inspirerende tid som aktiv i kredsstyrelse og Landsstyrelse, og derfor vil jeg helt sikkert komme til at savne det netværk, jeg var en del af i 16 år. ■



LÆS LØS



Kampen om dragerne er en ny fantasy-trilogi med gribende historier om venskab og drager. Som en del af Læs løs-serien har bøgerne en enkel niveauinddeling og en klar progression. Forfatteren Sara Ejersbo formår på imponerende vis at holde spændingen høj og lixtallet lavt. Og den prisvindende illustrator, Kristian Eskild Jensen, understøtter fortællingen med fantasifulde og levende tegninger. Resultatet er en bogserie, der fanger opmærksomheden og skaber læselyst i hele klassen.

Læs et gratis kapitel på gyldendal-uddannelse.dk/laes-loes

GYLDENDAL



Debat om digitalisering og danne

Af Birgitte Reindel

I november blev styrelserne i hhv. Danmarks it- og medievejlederforening og PLCF enige om at deltage på Folkemødet med to debatter. Heldigvis ville også Skolelederforeningen være med.

Ud af denne enighed udsprang nogle spørgsmål. Hvor skulle debatterne foregå? Hvad skulle overskrifterne være? Hvem skulle deltage i debatterne? Ud over udfordringer med at finde et sted at overnatte og finde transport på dette meget travle tidspunkt. På mødet i DLF for de faglige foreninger i november fortalte DLF, at de ville åbne deres ene scene, Klippescenen, så de faglige foreninger kunne leje den. Dermed kendte vi svaret på det ene spørgsmål.

Formålet med at deltage på Folkemødet var især at gøre os synlige for beslutningstagere på vores område. Det var derfor naturligt, at vores to debatter handlede om it i skolen, som mange beslutningstagere er optaget af på den ene eller den anden måde.

Den første debat endte med at hedde: Hvorfor skal vi arbejde med digital kreativitet i folkeskolen? (Og hvordan kan det understøttes?) For at gøre det lidt tydeligere, hvad debatten ville komme omkring, lavede vi en uddybning: Hvad skal vi bruge it til i undervisningen? Er eleverne ikke allerede digitale indfødte? Skal it inddrages i undervisningen, eller skal teknologi være et fag i sig selv? I den forbindelse spørger vi: Hvad er digital kreativitet, og hvorfor skal vi arbejde med det?

Overskriften på den anden debat blev: Skal skolen fortsat digitali-

seres? De uddybende spørgsmål lød: Folkeskolen er under konstant økonomisk pres. Giver det mening hele tiden at investere i ny teknologi til brug i undervisningen, eller skal vi fokusere på at arbejde med fagene, som vi kender dem? Får vi noget ud af de investeringer, der er gjort i it i folkeskolen? Vil det nye Aula øge samarbejdet omkring eleverne, eller øger vi skellene mellem forskellige forældregrupper?

Nuancering af debatten

Selvom Klippescenen ligger lidt afsides, var der heldigvis en del tilhørere, der fandt frem til scenen, inden debatten startede. Panelet i den første debat bestod af Tommy Hummelose, virksomhedsejer og byrådsmedlem i Odense, Anette Prehn, sociolog og forfatter, Tine Agenskov, Undervisnings-udvalget i DLF samt John Klesner, formand for Danmarks it- og medievejlederforening. Debatten blev styret af Hanne



lse – på Folkemødet på Bornholm

Voldborg Andersen, bestyrelses-medlem i Danmarks it- og medievej-leaderforening.

Alle fik til en start lov til at sige noget om emnet, inden Hanne styrede debatten, så alle spørgsmål blev berørt. Der var måske ikke den store uenighed i debatpanelet, men de nuancerede fra hver deres perspektiv debatten, så alle vi tilhørere blev lidt klogere. Erhvervsmanden/politikeren var meget optaget af, at eleverne havde opdaterede færdigheder og kunne arbejde innovativt, læreren var optaget af, at it kun skulle bruges, hvor det gav ekstra læring, men at eleverne skulle lære at se, hvornår det kunne tilføje noget ekstra, sociologen var optaget af, hvad der skal til for at vi kan være kreative, og it-vejlederen gjorde opmærksom på, at der skal undervises i de ting, eleverne skal kunne, for at de bliver både kreative og kritiske. Hanne afrundede med at konkludere, at vi skal arbejde med teknologi i undervisningen – men gøre det bevidst, så eleverne udvikler deres kreativitet.

Endnu flere tilhørere fandt vej til den anden debat, hvor panelet bestod af Alexander von Oettingen, prorektor, dr.pæd., UC Syd, Rikke Egeberg, konsulent, professions-højskolen Absalon, Dorte Andreas, næstformand i Skolelederforeningen og Birgitte Reindel, formand for PLCF. Denne debat blev styret af Thomas Jensen, læringskonsulent i UVM.

Hver deltager fik først ét ord til at svare på spørgsmålet: Skal skolen fortsat digitaliseres? Og fra start fik vi her øje på forskellige meninger, idet Alexanders ord var 'NEJ!', mens de tre andre var forskellige grader af positive udsagn.

Synlighed og samarbejde
Heldigvis fik panelet lov til at uddybe vores svar, og Alexanders hovedanke



var, at læring kræver tid og ro, mens det digitale lægger op til tempo, tempo, tempo. Vi andre var enige om, at en delvist digital skole er nødvendig i et temmelig digitalt samfund, så eleverne rustes til den verden, de skal ud i. Dermed ikke være sagt, at vi skal bruge it til alt og i alle situationer. I denne debat var der også et par spørgsmål fra tilhørerne, og det ene affødte en kritik af dels kvaliteten af nogle af de tilgængelige læremidler, men især af den økonomiske styring, der betyder, at det ikke er den enkelte lærer eller skole, der vælger, hvilke læremidler man vil bruge, men at det i flere og flere kommuner besluttet kommunalt, hvilke digitale læremidler man vil have. Det er en uheldig udvikling, som forhåbentlig kan ændres med nye måder at købe de digitale læremidler på, men samtidig det har jo aldrig været sådan, at en lærer havde adgang til alle eksisterende læremidler til faget.

Vi var enige om, at det er vigtigt, at skoleledelsen sørger for, at der er rammer for arbejdet med det digitale, så vejlederne har en ramme for deres vejledning af resten af personalet. Og med hensyn til Aula er det vigtigt,

at der i skolebestyrelserne drøftes, hvad Aula skal bruges til, så det bliver en berigelse for samarbejdet mellem skole og hjem. Her kan jeg anbefale læsning af Maria Ørskov Akselvolfs ph.d.-afhandling 'Folkeskole, forældre, forskelle'.

Det var en god oplevelse at være til Folkemøde af flere årsager. Det er interessant at høre de debatter, vi kunne nå at gå til. Der er rig lejlighed til at udvide sit netværk. Men vigtigst er det, at når man tilbringer tid sammen, kommer man tættere på hinanden, og det gjorde vi både i LS (de fire, der havde mulighed for at deltage), lige som samværet med it-vejlederne giver bedre indbyrdes forståelse, som vi kan bruge i vores fortsatte samarbejde.

Jeg tror også, at det kan være en fornuftig investering at være synlig for beslutningstagere og andre i undervisningsverdenen, selvom der er mange om buddet. Her er vores samarbejde med både it-vejlederne og Skolelederforeningen en stor fordel.

Om vi deltager næste år, er endnu ikke besluttet, men jeg håber, vi kan få plads til det i budgettet. ■

Skriftlig redegø

Af Birgitte Reindel, formand

Her følger den skriftlige redegørelse for foreningsåret 2017-2018. Den skriftlige redegørelse udsendes i LæringsCentret i lige år, hvor vi har et kort repræsentantskabsmøde i oktober sammen med vores lokal-kredskursus.

I ulige år udsendes den skriftlige beretning i LæringsCentret, og den følges op af den mundtlige beretning på foreningens ordinære repræsentantskabsmøde.

Den samlede beretning sættes til debat og afstemning på repræsentantskabsmødet, og dermed er foreningens politik afstemt og

godkendt for de næste to år. Den skriftlige redegørelse er mere en orientering til medlemmerne og andre interesserede om de væsentligste aktiviteter i PLCF siden oktober – en slags halvvejs-status.

Valg til Landsstyrelsen

På repræsentantskabsmødet i 2017 genvalgtes Anne Foverskov

Sammen med Danmarks it- og medievejlederforening og Skolelederforeningen arrangerede PLCF i år to debatter om digitalisering og dannelse på Klippescenen hos DLF (se artiklen side 6-7, red.)



relse

fra lokalkreds Nordsjælland samt formanden Birgitte Reindel. Karin Kjeldsen, Kirsten Bundgaard Lassen og Steen Juhl Møller var ikke på valg. Samtidig blev Marlene Drost fra lokalkreds Sjælland og øer valgt ind. Marlene har tidligere været med i LS. Desværre fik vi ikke fyldt pladserne i LS helt ud, idet der er otte pladser, og vi har derfor ingen suppleanter.



Repræsentantskabsmødet

En stor del af tiden på repræsentantskabsmødet blev brugt på et fremtidsværksted, som skulle være med til at pege vejen ud for de næste år.

Vi fik efterfølgende vedtaget vores mission og vores vision som pejlemærker for arbejdet. De kan læses på hjemmesiden plc.dk. LS har tidligere arbejdet med mindre arbejdsgrupper for forskellige områder. Disse arbejdsgrupper blev gjort åbne, dels så flere kunne komme med inspiration, og dels så flere kunne deles om arbejdet. Udvalgsmedlemmerne kan ses på hjemmesiden plc.dk.

I løbet af repræsentantskabsmødet fik vi besøg af Bjørn Hansen fra DLF, som kom med en status for OK 18. Han gjorde klart, at det vigtigste var at få en overenskomstaf tale, og at vores øvrige krav og ønsker lå i en pose, man kunne kigge i, når det første var opnået. Så langt kom vi som bekendt aldrig i foråret, men lokalt kan der jo indgås aftaler, hvor vejledernes arbejdsforhold også rammesættes.

Vi fik også drøftet Fælles Biblioteks System, FBS, - i daglig tale kaldet Cicero. Systemet er blevet væsentligt forbedret hen ad vejen, siden de første kommuner overgik til det, men der er stadig især på skoleområdet ting, der ikke fungerer tilfredsstillende.

Kombit og styregruppen i FBS er godt klar over skævheden i systemet, og man har dels opfordret til, at skolechefer opstillede til sommerens valg til styregruppen, og dels har man nedsat et advisory board for skolechefer, så skoleområdet høres i forhold til udviklingen af FBS.

PLCF har en plads i videreudviklingsudvalget, som prioriterer ønsker til styregruppen, og PLCFs formand har plads i advisory boardet for

skolechefer. Arbejdet i disse to udvalg fylder en del i formandens kalender. Desuden er det foreslået, at vi skal overgå til Cicero Surf (en nyere udgave af Cicero Web), hvilket formanden skal præsenteres for i august måned.

En væsentlig faktor i at systemet fungerer rimeligt er, at de professionelle brugere bliver uddannet i at bruge det, og samtidig at de bruger det et vist antal timer ugentligt. Ellers når man ikke at blive fortrolig med systemet, så man kan huske de smarteste arbejdsgange.

Bladudvalg

Der var pæn interesse for at være med i bladudvalget, som hjælper vores dygtige redaktør, Eline Mørch Jensen, med at finde egnede temaer og skribenter eller forslag til relevante personer, der kan interviewes. Udvalget har mødtes flere gange, og det er ikke idéer, der mangler. Dejligt med en saltvandsindsprøjtning til arbejdet.

Hjemmesideudvalg

Hjemmesideudvalget fik mange medlemmer, og der manglede heller ikke idéer på det første møde. Selve hjemmesiden er blevet strammet lidt op, og så arbejdes der med en supplerende side, der skal bugne af inspiration til PLC-arbejdet. Denne side er endnu ikke så færdig, at den er åbnet, men det sker forhåbentlig i løbet af det næste halve år.

Der er også planer om en youtube-kanal med besøg på PLC'er og interviews. Også mere om det senere.

Strukturudvalg

Strukturudvalget har arbejdet videre med nogle af de ideer, som kom frem i fremtidsværkstedet. Vi er som forening meget glade for de konferencer, der afholdes lokalt, men nogle steder er det en udfordring at få nok i lokalkredsbestyrelserne. Måske kan vi løse nogle af udfordringerne ved at foreningen har en mere fleksibel struktur? ►

Udvalget har lavet et forslag til nye vedtægter, som i løbet af efteråret skal diskuteres grundigt i lokalkredsbestyrelserne og derefter på lokalkredskurset i starten af november.

Prisudvalget

PLCFs børnebogspris har sine egne vedtægter, og prisudvalget blev nedsat efter disse. Udvalget har siden fået medlemmernes forslag til dette års prismodtager, og de har nu truffet deres afgørelse, som vil blive offentliggjort til november på den traditionelle festaften for prismodtageren.

Arbejdsgruppe om reklamefolder

Der var flere lokalkredse i gang med at arbejde på en folder, der fortæller lidt om fordelene ved at være medlem af PLCF. Vi samlede disse bestræbelser i ét lille udvalg, som har arbejdet på folderen sammen med det firma, som trykker dem.

Folderen ligger på hjemmesiden samt i vores Facebook-gruppe, og den vil blive omdelt til alle PLC'er i løbet af efteråret. Vi håber, flere får øje på PLCF og lyst til at melde sig ind i vores fællesskab.

Samarbejde med Danmarks it- og medievejlederforening

I november holdt vi fælles møde mellem de to styrelser, hvor vi drøftede konkrete samarbejder for det kommende år. Vi aftalte ud over de to fælles konferencer, at vi ville arbejde på at gøre os synlige for bl.a. lokalpolitikere ved at arrangere et par debatter på Folkemødet på Bornholm.

Konferencer

I april afholdt vi endnu en konference på Gl. Avernæs sammen med Danmarks it- og medievejlederforening. Overskriften var "Kreativitet, designtænkning og teknologiforståelse". Konferencen blev hurtigt

fyldt op, og der måtte skabes flere pladser, så ikke alt for mange måtte afvises. Konferencen blev en succes, da den løb af stablen, - det er en god og populær blanding af oplæg, drøftelser og hands on, vi har haft de sidste par år.

I september afholder vi konsulentkonference sammen med Danmarks it- og medievejlederforening. I år er overskriften "Konsulentrollen, DNA og dilemmaer".

Formandsmøde

På vores formandsmøde i april havde vi besøg af Verdensbiblioteket, som fortalte om deres gode tilbud. Det vil alle høre nærmere om i en artikel i LæringsCentret.

Ellers brugte vi en del af tiden på at drøfte, hvad strukturudvalget var kommet frem til siden oktober, og lokalkredsene fortalte om deres arbejde. Det sidste er et fast punkt, som er yderst vigtigt for både lokalkredse og landsstyrelse.

Folkemøde på Bornholm

Sammen med Danmarks it- og medievejlederforening og Skolelederforeningen arrangerede vi to debatter på Klippescenen hos DLF. Formålet var at gøre vores område synligt for beslutningstagere i blandt andet kommunerne. I kan læse mere i artiklen fra Folkemødet (side 6-7, red.).

GDPR

Den nye persondataforordning har vi også brugt tid på i dette forår. Vi har udarbejdet retningslinjer, der kan læses på hjemmesiden, og vi har været vores forskellige arbejdsprocesser igennem med tættekam for at se på, om vi skulle stramme op nogle steder.

Samarbejde med UVM

At vi samarbejder med UVM er ikke nyt. Vi har gennem mange år siddet

med i Lille RUF, et rådgivende udvalg, der dels kommer med forslag til fokusområder i udviklingspuljen og dels er med til at pege på, hvilke ansøgninger der skal have støtte fra udviklingspuljen.

Vi peger også på en person til Skriverprisudvalget. Udvalget vælger, hvem der skal modtage Skriverprisen, som ministeren uddeler på BogForum.

Udvalget har foreslået en ændring, der er gældende fra i år, som betyder, at der er tre nominerede til prisen. De nomineredes navne offentliggøres inden BogForum, hvor vinderen får overrakt prisen.

De senere år er der kommet flere invitationer til samarbejder hvert år. Vi har været med til at planlægge de sidste års temakonferencer om PLC, vi er med i følgegruppen for it i undervisningen, vi har været til møde om den ny videnspakke om it-baseret inklusion, vi er med i planlægningsgruppen for Læringsfestival 2019, og i år har vi været inviteret til seminar om rådgivningsgruppens arbejde om implementering af den nye bekendtgørelse om fælles mål samt til præsentation af deres færdige arbejde.

Afrunding

Det næste år vil fokus være på strukturen i foreningen og vores udvalgsarbejde alt efter, hvad der vedtages på repræsentantskabsmødet til november. Og så vil vi fortsætte det gode samarbejde med Danmarks it- og medievejlederforening, Skolelederforeningen, DLF, de øvrige faglige foreninger under DLF, UVM og andre parter.

Vi deltager fx i følgegruppen for læremiddel.dk, og vi er af Fremtidens biblioteker inviteret til at deltage i en gruppe, der skal lave et forslag til en fælles national læsestrategi for børn og unge. Jeg er sikker på, at vi ikke vil komme til at kede os. ■

Landsstyrelsen 2018



Birgitte Reindel, formand

F. 1959. Medlem af LS siden 2010.

Formand siden 2013.

Ikke på valg!



Anne Foverskov

F. 1956. Medlem af LS siden 2015.

Ikke på valg!

Der er på nuværende tidspunkt to pladser ledige i Landstyrelsen samt to ledige pladser som suppleant.

Fotos: John G. Dinesen og Bjarne Thostrup



Kirsten Bundgaard Lassen

F. 1961. Medlem af LS siden 2016.

PÅ VALG! - genopstiller



Karin Kjeldsen

F. 1960. Medlem af LS siden 2014.

PÅ VALG! - genopstiller



Steen Juhl Møller

F. 1971. Medlem af LS siden 2014.

PÅ VALG! - genopstiller



Marlene Møller Drost

F. 1975. Medlem af LS siden 2017.

Ikke på valg!



Indkaldelse til Lokalkredskursus 2018

Der indkaldes herved til Lokalkredskursus samt kort repræsentantskabs-møde på 'Gl. Avernæs', Helnæsvej 9, 5631 Ebberup fra lørdag den 3. november 2018 kl. 13 til søndag den 4. november 2018 kl. 12 med efterfølgende frokost.

Hovedindholdet vil være arbejdet med ny struktur.

Forslag til dagsordenen skal være formanden Birgitte Reindel

i hænde senest d. 1. oktober 2018.

Birgitte Reindel, formand for PLCF

At se sig selv

Af Nadia Mansour, Ph.d.-studerende ved læreruddannelsen, VIA Aarhus og Aarhus Universitet

Alle børn skal have mulighed for at se repræsentationer af deres religiøse, sproglige og kulturelle erfaringer, så de føler sig set og accepterede i skolens rum.

Multikulturelle fortællinger handler om minoriteter i Danmark. Fortællingerne tematiserer multikulturelle, samtidige leveformer, som visse børn og unge kan genkende fra eget liv. Indskrivningen af multikulturelle tekster i danskfaget er et vigtigt skridt til at anerkende minoriteter i folkeskolen og i samfundet. Alle børn skal have mulighed for at se repræsentationer af deres religiøse, sproglige og kulturelle erfaringer, så de føler sig set og accepterede i skolens rum.

Denne artikel er baseret på mit igangværende Ph.d. projekt, der har til formål at udvikle en definition af multikulturel litteratur og undersøge, hvad der sker når elever med forskellige kulturelle, religiøse, etniske og sproglige baggrunde sammen arbejder med. Artiklen introducerer min definition af begrebet multikulturel litteratur og tankerne bag indskrivningen af denne litteratur i danskfaget.

I næste nummer af Læringscentret følger jeg op med en artikel om et litteraturforløb om multikulturel litteratur i danskundervisningen i 8. klasse. Formålet med litteraturforløbet var bl.a. at inddrage eleverne i meningsfulde samtaler om danskhed og kulturmøder og give dem mulighed for at diskutere forskellige

værdier, holdninger og perspektiver med udgangspunkt i litteraturen.

Elevernes mangfoldighed

Danskfaget har indflydelse på elevernes identitetsdannelse og kulturelle udvikling. Den danske forsker Helle Rørbech (2013) har gennem sine analyser af styringsdokumenterne Fælles Mål (2009) og Kanonrapporten (2004) vist, hvordan udviklingen af elevernes kulturelle identitet i højere grad forbindes med læsningen af ældre klassikere end med læsningen af nyere litteratur.

Dermed er der i styringsdokumenterne lagt vægt på, at det primært er gennem litteraturhistorien, at eleverne udvikler en dansk, kulturel identitet. I denne uddannelsespolitiske, monokulturelle identitetspolitik stræbes der efter at udvikle elevernes identitet ud fra en forestilling om en essentiel danskhed, som for det første virker temmelig uklar, og for det andet virker ekskluderende, for de danskere der ikke nødvendigvis er hvide i huden eller har dansk som deres modersmål. Faren ved at opstille snævre kriterier for identitetsdannelse er, at dansk kultur og identitet ses som en homogen størrelse, hvor alle har de samme værdier og livsformer, hvilket kan medføre separation og fremmedgørelse af elevgrupper, der ikke umiddelbart kobler deres identitetsprojekt op på ældre tekster (her tænker jeg både på majoritets- og minoritets elever).

I min forskning argumenterer jeg for, at elever skal møde multikulturelle tekster i danskfaget, således at minoritets elevers kulturelle erfaringer indskrives på lige fod med majoritetens. Multikulturalitet og flersprogethed er et anliggende

for alle i et land, hvor danskhed, integration, flygtninge, indvandrere, diskrimination og flersproglighed debatteres. Eksempelvis blev ordet "danskhed" i 2016 kåret som årets ord i radioprogrammet Sproglaboratoriet på P1 (DR 2016). En væsentlig begrundelse for at arbejde med multikulturel litteratur i danskfaget er, at disse inviterer det flerkulturelle ind i danskfaget og åbner for flere fortællinger om danskhed.

I et multikulturelt uddannelsessystem, som begrebet multikulturel litteratur udspringer fra, ser man positivt på elevernes forskellige forudsætninger, herunder kulturelle, religiøse og sproglige erfaringer. Det betyder, at skolen ikke tager det for givet, at eleverne er ens, har samme værdier og livssyn eller har de samme kulturelle forudsætninger, når de starter i skole. Det betyder også, at skolen ikke skal stræbe efter at danne eleverne til at blive ens. Derfor skal skolen ikke favorisere bestemte elevgruppers erfaringer eller kulturelle baggrunde i valget af indhold, og dermed skal skolen ikke stræbe efter "enshed" i udviklingen af elevernes kulturelle identiteter.

Multifarvede spejle og vinduer

Begrebet multikulturel litteratur har eksisteret siden 1960'erne. Bibliotekarere, forlag og forskere har anvendt begrebet, men med forskellige definitioner. I nogle tilfælde er begrebet defineret som litteratur skrevet af og om farvede ("People of colour" (Kruse & Horning, 1990)), mens andre definitioner ikke kun handler om farve og etnicitet, men også om seksuelle minoriteter, handicappede og sproglige minoriteter. Siden den amerikanske litteraturforsker Rudine Sims Bishop første gang brugte



og hinanden

metaforerne om litteratur som spejle, vinduer og døre i en artikel fra 1990, har disse været meget citerede inden for forskningen i multikulturel litteratur.

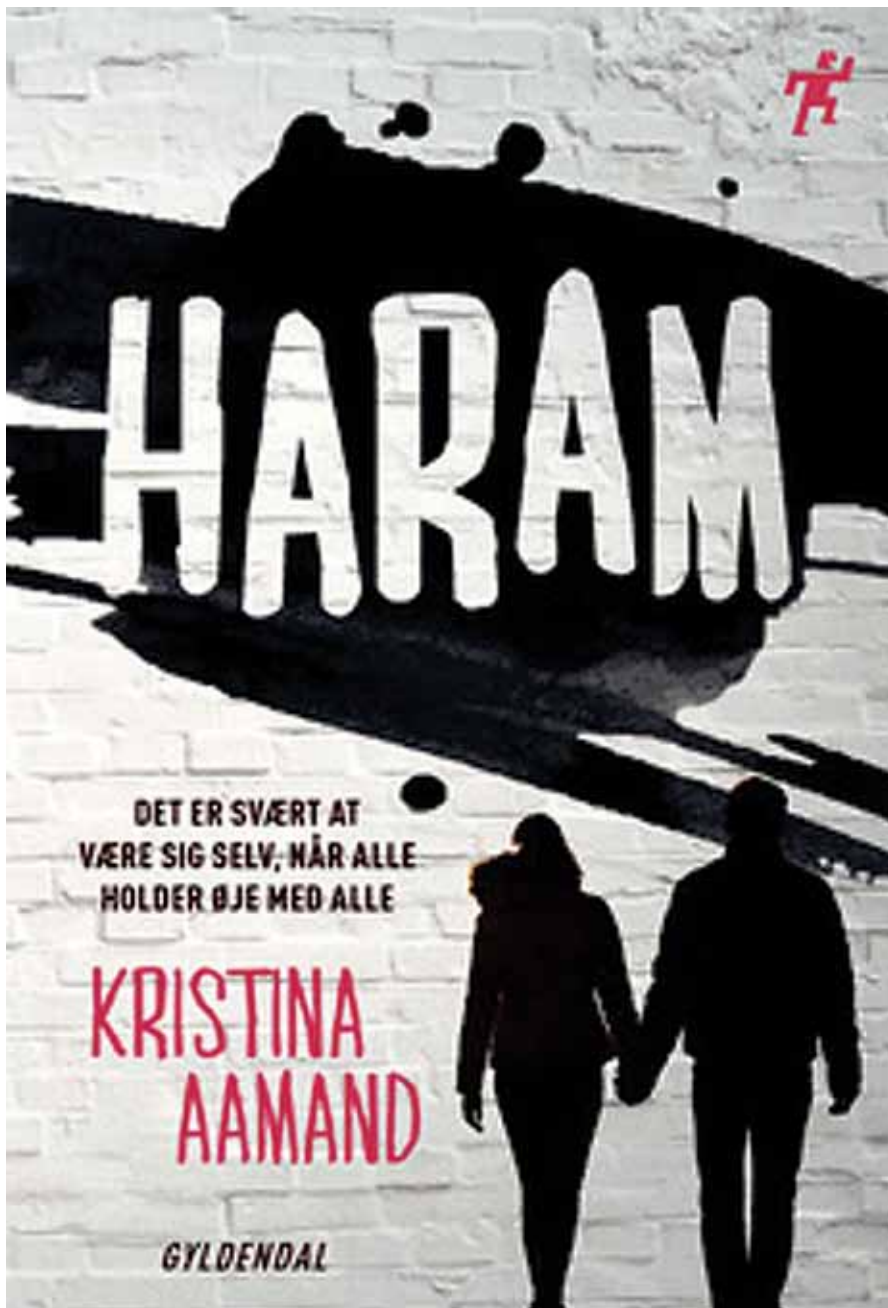
Børn og unge har brug for at se sig selv spejlet i litteraturen, så de kan bekræftes i, hvem de er og i deres nære miljø. De har også brug for vinduer, hvor de kan få et kig ind i andres kulturer, holdninger og perspektiver, og døre som de kan åbne og gå igennem, så de bliver i stand til at agere i en kulturelt

foranderlig verden. Begrebet har på den måde en pædagogisk definition, der ligger i forlængelse af den multikulturelle uddannelsesreform i USA, hvor formålet er at fremme lige muligheder for alle elever ved at synliggøre og legitimere minoriteters stemmer i skolens rum. Multikulturel litteratur skal synliggøre de usynlige i samfundet ved at spejle minoriteter. Litteraturen skal skabe større bevidsthed om forskelligheder i et samfund og forberede børn og unge til interaktion i et mangfoldigt samfund.

Ikke kun en pædagogisk definition

På baggrund af den internationale og nationale forskning på området og med udgangspunkt i læsninger af nyere, dansk litteratur, der netop indskriver minoriteter, har jeg udviklet en definition af multikulturel litteratur. Ligesom i den amerikanske forskning har begrebet i min forskning en klar pædagogisk definition, som har rod i formålene med en multikulturel uddannelse. I denne pædagogiske definition er multikulturel litteratur et middel til at fremme respekt, anerkendelse, være fordomsreducerende og bygge kulturelle broer. Dog finder jeg ikke denne definition tilstrækkelig af flere årsager.

Hvis begrebet *udelukkende* hviler på denne pædagogiske definition (som den gør hos visse forskere i USA) er der i min optik en risiko for, at man overser kvaliteten i litteraturen, ligesom der er en risiko for, at man lukker fortolkningen af værket. Denne pædagogiske definition finder jeg ikke tilstrækkelig af flere årsager. En af dem er, at det at læse litteratur ikke nødvendigvis i sig selv gør os til bedre og mere respektfulde mennesker. Hvordan man arbejder med teksterne i en bestemt kontekst er derfor væsentlig. Et andet argument er, at man kan læse multikulturel litteratur med forskellige briller og ikke kun de multikulturelle. Man kan i en litteraturredaktisk sammenhæng arbejde med den æstetiske oplevelse uden, at denne handler om at åbne blikket for det kulturelt anderledes i en tekst. Man kan vælge at fordybe sig i de almene tematikker i litteraturen, som ikke har noget med kulturelle forskelligheder at gøre, fx venskaber, familierelationer osv. ▶



En dansk kontekst

Så hvad er multikulturel litteratur i en dansk kontekst? Er det genrekendetegn, er det indholdet eller er det forfatterens etnicitet, man skal kigge efter? Skal man vurdere tekstens autenticitet? Kan man som outsider skrive multikulturel litteratur, eller skal man være insider, før man kan skrive autentiske, multikulturelle tekster? Selvom begrebet multikulturel litteratur ikke endnu er diskuteret i dansk forskning, bliver alle disse spørgsmål diskuteret blandt danske forskere, der beskæftiger sig med kategoriseringer som indvandrerlitteratur, migrantlitteratur og migrationslitteratur.

I mit projekt problematiserer jeg begreberne indvandrerforfatter og migrantforfatter, idet de fastlåser både indholdet, modtagelsen af værket og forfatterens kulturelle baggrund. Indvandrerforfattere skriver ikke kun bøger om indvandring, og forfattere har ikke nødvendigvis insider-erfaringer med de emner, de skriver om. Ligesom Søren Franks (2008) definition på migrationslitteratur, tager min definition af multikulturel litteratur *udgangspunkt i teksten* og ikke i forfatterens etnicitet, farve eller kulturelle baggrund.

Forfatterens baggrund *kan* have indflydelse på både værket og modtagelsen af værket, og det

kan være relevant at kigge på forfatterens virkelige liv og på læsernes reaktioner. Yahya Hassans digtsamling er et godt eksempel på dette. Digtsamlingen vakte opsigt og blev diskuteret både i forskningen, i medierne og den minoritetsgruppe, som Hassan ønskede at portrættere. Men mennesker med samme baggrund som forfatteren, frasagde sig den repræsentation af indvandermiljøet i digtsamlingen. Til gengæld læste forskere, politikere og andre digtsamlingen som fakta og ikke fiktion. De brugte den som argument i politiske diskussioner omkring integration.

Dette ses tydeligt hos forskeren Mehmet Ümit Necef (2016), der læser teksten som et autentisk insiderperspektiv, et vidnesbyrd: "Vigtigst af alt pegede Hassan klart og tydeligt på etniske minoritetsforældre som de hovedansvarlige for en række alvorlige problemer, den yngre generation står over for" (Necef, 2016: 301). Necef lukker her fortolkningen af det fiktive univers og dermed fastlåses indholdet til udelukkende at handle om minoritetsforældre.

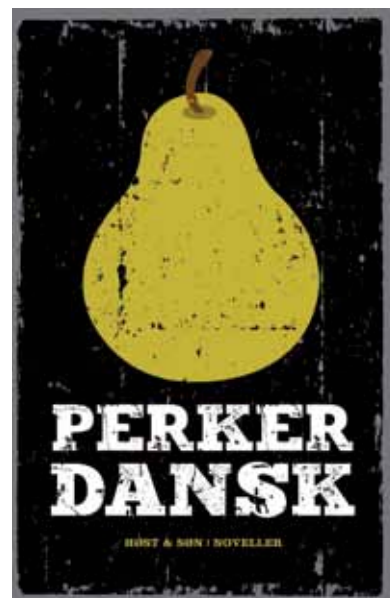
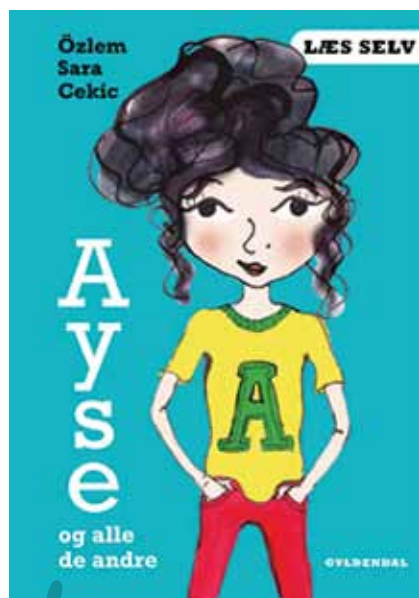
Men Hassans digtsamling handler om meget andet end en kritik af eget bagland. I min optik kan den, som al anden litteratur, læses og fortolkes på et hav af måder, og derfor gør jeg i mit projekt op med synet på den autentiske insider-forfatter, hvor

værket bliver glemt i jagten på den sande, autentiske repræsentation.

Der kan naturligvis godt være en biografisk kobling mellem forfatterens baggrund og det litterære værk, som er interessant at kigge på, men multikulturelle tekster er defineret gennem indholdet og de stilistiske virkemidler, og ikke gennem forfatterens kulturelle, religiøse eller etniske baggrund. Forfattere kan altså skrive om mange ting, som ikke nødvendigvis er biografisk funderet. Multikulturelle erfaringer og livsvilkår (om de er oplevet af forfatteren eller ej) manifesteres i litteraturens indholdsmæssige såvel som stilistiske dimensioner, og dermed supplerer jeg den pædagogiske definition med en litterær definition, som vil blive præsenteret nedenfor.

En litterær definition

Mens migrationslitteraturen bevæger sig på tværs af landegrænser og tematiserer netop denne mobilitet, og hvordan den påvirker mennesker, reflekterer multikulturel litteratur diversiteten og mobiliteten inden for en nation. Multikulturel litteratur er litteratur, der tematiserer integration, diskrimination og magtforhold. Den afspejler krydskulturelle erfaringer og livsverdener i Danmark. Det er ikke minoritetslitteratur eller verdenslitteratur, for det er hverken tekster, som afspejler en ren, lukket, fx muslimsk,



kultur, - eller oversatte tekster fra de varme lande, som handler om en fjern og eksotisk virkelighed. Multikulturel litteratur afspejler livet som minoritet i Danmark i bred forstand, dvs. at den både kan handle om kulturelle, seksuelle, handi-cappede, sproglige eller religiøse minoriteter. Overordnet set, og uden at gå for meget i detaljer med min igangværende teoriudvikling, peger jeg på, at multikulturelle tekster handler om, hvad der sker, når kulturer krydser. Hvad sker der, når minoriteter møder andre minoriteter, eller når de møder majoriteten? Hvad sker der, når man hedder noget eksotisk, er mørk i huden og skal søge job på arbejdsmarkedet for første gang (læs novellen *Cand. scient.*, af Fatima Azahra'a Alatraktchi 2011)? Hvad sker der, når datteren til den liberalt tænkende irakiske far pludselig går imod farens værdier og vil bære slør (læs novellen *Jamilas Far* af Kristina Stoltz 2011)?

I multikulturelle bøger kan karakterne være enten brune eller hvide, eller de kan være begge dele, som de eksempelvis er det i børnebogen *Nour og Noras første dag i børnehaven* af Camilla Kaj Paulsen (2018), hvor Nour er brun og Nora er hvid.

Det universelle eller det kulturelt specifikke

Det diskuteres også i forskningen, hvorvidt multikulturelle tekster

eksplicit skal omhandle kulturelt specifikke emner i minoriteters kulturer eller om en tekst er multikulturel, selvom emnerne ikke eksplicit handler om kultur. Fx møder vi i børnebogen *Ibrahims bamse* (Bugge, 2012) en brun dreng, Ibrahim, der skal starte i skole. Ibrahims mor bærer slør. Bogen portrætterer en minoritetsfamilie uden at gøre noget ud af familiens religion, som højst sandsynligt er islam. I min optik er det lige så vigtigt, at multikulturelle tekster viser ligheder mellem mennesker som forskelligheder. *Ibrahims bamse* har et universelt tema: Når børn starter i skole. Det er genkendeligt for de fleste børn, og fx kan muslimske børn spejle sig i den tørklædeklædte kvinde, hvis deres mødre også bærer slør, men det er ikke givet, at de gør det. Ligeledes kan denne portrættering af tørklædeklædte kvinder invitere majoritetsbørn ind i nye virkeligheder, og dermed virke fordomsreducerende på sigt.

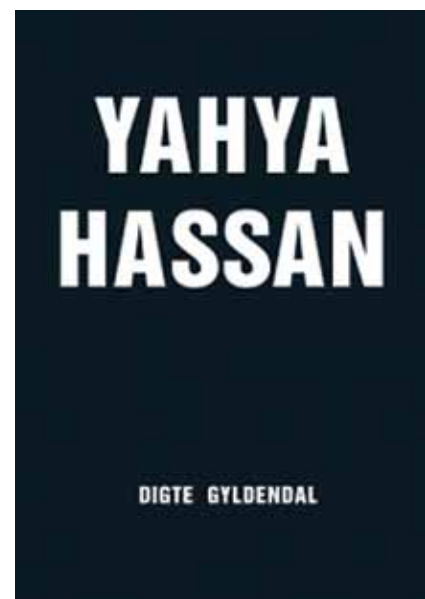
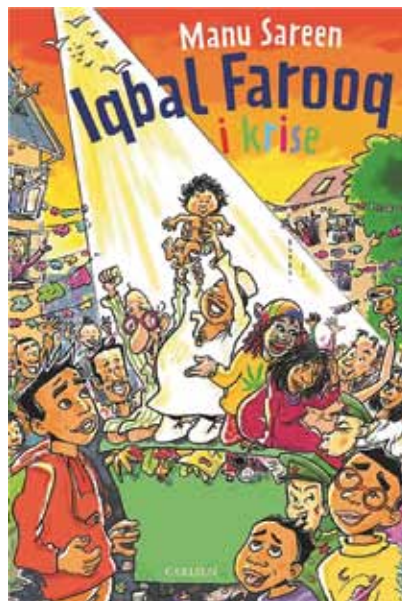
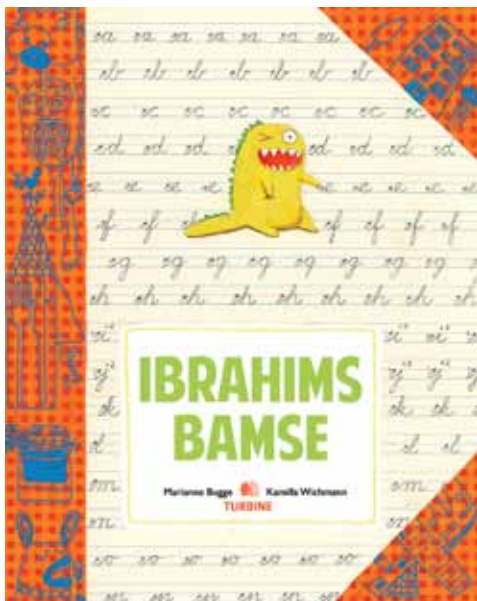
Forskning viser, at jo mere børn møder diversitet og forskellighed igennem børnebøger (og i deres liv i øvrigt), jo mindre fordomsfulde bliver de (Nell, 2017). Derfor mener jeg ikke, at multikulturelle bøger eksplicit skal tematisere kulturmøder, for at blive defineret som multikulturelle. Vi har brug for tekster, hvor kultur, religion og integration, danskhed og diskrimination er tematiseret, men

også tekster, der afspejler minoriteter fx gennem ikke traditionelt dansk-klingende navne og hudfarve/tøjstil, men uden at kultur eller forskellighed er et tema. Der findes mange danskere med synlige minoritetsmærker, fx brune, gule, overtatoverede eller tørklædebærende, som lever efter majoritetens normer, og de skal også spejles. Disse bøger kaldes i forskningen for smeltedigel-bøger (Sims-Bishop, 1990), og kan kategoriseres som en undergenre til begrebet multikulturel litteratur.

De nyere, multikulturelle børne- og ungdomsbøger kan noget forskelligt i forskellige kontekster. De anerkender den stigende diversitet og indskrives en mangfoldighed af danskere på godt og ondt. ■

Eksempler på multikulturel litteratur:

Kristina Aamand: *Haram* (Gyldendal)
 Kamilla Wichmann: *Ibrahims bamse* (Turbine)
 Yahya Hassan: *Yahya Hassan* (Gyldendal)
 Conrad Fields: *Minusmand* (Gyldendal)
 Maja Lee Langvad: *Find Holger danske* (Gyldendal)
 Camilla Kaj Paulsen: *Nour og Noras første dag i børnehaven* (Camilla Kaj Paulsen)
 Özlem Cekic: *Serien om Ayse* (Gyldendal)
 Manu Sareen: *Serien om Iqbal Farouk* (Carlsen)
 Pære-perker-dansk: noveller (Høst & Søn)



Det gør vel ikke noget, at børnene

Af Søren Fanø, Cand.pæd. og master i børnelitteratur

LæringsCentret har været på besøg hos mikroforlaget Jensen & Dalgaard og talt med dets to dedikerede forlæggere om udgivelsen af nogle af de mest specielle billedbøger for børn herhjemme.

Det småregner på Vesterfælledvej på Vesterbro, da jeg træder ind ad døren til det hyggelige mikroforlag Jensen & Dalgaard, hvor forlæggerne Bjarne Jensen og Jeanne Dalgaard og forlagskatten Tosca tager imod. De to forlæggere og jeg har aftalt at mødes til en snak om at være udgiver af især billedbøger for børn i dagens Danmark. Og om at være en lille aktør på et stort marked. Men en aktør der igen i år dominerer feltet af kandidater til Kulturministeriets forfatterpris, sidste år var to af tre fra Jensen & Dalgaard, i år er tre ud af fire.

Forlaget, det er fra 2013, beskæftiger kun de to der i 2017 udgav hele 60 titler til voksne, unge og børn. De arbejdede sammen på Forlaget Alfa, men savnede at få dækket deres lyst til at lave "vilde og vanvittige" udgivelser. Noget af det sidste de lavede for Alfa var Oscar K. og Dorte Karrebæks *Ny bibel for de fattige i ånden. Biblia pauperum nova* i 2012 – et værk der peger frem mod meget af det der siden er udkommet på Jensen & Dalgaard. Her er tale om et grænse- og genreoverskridende kvalitetsbilledværk hvor det er svært at bestemme målgruppen.

Vide rammer

Jeanne er uddannet teolog, mens Bjarne er litterat, og det er med udgangspunkt i disse fagligheder, de

driver forlaget. "Vi laver det, vi godt kan lide," siger de samstemmende. Og ifølge Bjarne er det væsentligste kvalitetskriterie for at et værk kan udkomme på forlaget at begge redaktører føler, at de "kan stå inde for det". Jeanne supplerer: "Og at fortællingen, illustrationerne og sproget er godt i udgivelsesforlaget. Det varierer fra historie til historie hvordan det viser sig. Men vi skal kunne grine, græde og blive rørt. Og vi har tårnhøje krav til kvaliteten." Bjarne uddyber: "Kvalitet i værket er det der gør, at det ikke kan lægges væk efter første læsning, men som gør at læseren vender tilbage til det igen og igen."

De fortæller samstemmende, at de ikke har et særligt barnesyn. De søger ikke en indskrevet barnelæser i værket, men går ud fra at forfatteren og illustratoren stoler på læserens evner. Det gør jo ikke noget at

"barnet skal stå på tæerne for at forstå værket," som Jeanne udtrykker det. Hun tilføjer:

"For i udgangspunktet er børn kloge. Vi skal passe på med ikke at undervurdere børn. Det gælder forfatter, illustrator og andre voksne. Den gode litteratur er der hvor børn og voksne kan mødes."

Begge mener at det allervigtigste ved læsning er, at det giver læseren mulighed for at udvikle den empati der savnes i samfundet. Og børn skal have lov til også at læse og forholde sig til hele værker og ikke kun uddrag. Endelig mener de at andre forlag skal udgive letlæsningsbøger, gys og gru, fantasy og splatterromaner. Som Bjarne formulerer det:

"Vi har fundet vores niche, og har det fint med det. Vi skal ikke forholde os til LIX- eller Let-tal."



skal stå på tæer for at forstå bogen?



Voldsomme æsteter

"Indholdet, illustrationerne og sproget er selvfølgelig det vigtigste. Men det taktile, bogens format, udseende, papirkvalitet og layout er noget, vi går rigtig meget op i," fortæller Jeanne.

Det kan man få bekræftet ved at se på forlagets udgivelser gennem årene. Mette Hegnhøjs fortælling i løbsblade, skrevet og illustreret på gammeldags skrivemaskine og med "poetsne" drysset i en kassette, pigen i antikvarietet som bliver svigtet og derfor ødelægger bøgerne på hylderne. Værket fra 2014 var indstillet til Nordisk Råds Børne og

Ungdomslitteraturpris i 2015 og tildelte samme år Kulturministeriets pris. Mette Hegnhøj er aktuell med en original billedbog uden billeder *En prik og en streg*, fyldt med godnathistorier som læses op samtidig med at man tegner på barnets ryg.

Fire værker fra 2017 som er eksemplariske forlagsudgivelser på grund af fortællingen, det æstetiske, det taktile og materialiteten. Udgivelser der understreger det fokus der er på den æstetiske side. For "der skal være omhu for detaljerne, sproget skal være sprødt og der skal være en æstetisk begejstring," som Bjarne udtrykker det.

Sidste års måske mindste billedbogsudgivelse på 12,5 cm X 12,5 cm, Kathrine Assels og Kamila Slocinskas underfundige *Forsøgsbillens fodnoter* om møgbillen, *Scarabaeus satyrus*, navigationsevner er et eksempel. Noter der bliver fundet på Lunds universitet og som nu er udgivet. *Møgbillen Fudus* fortæller og noterer og værket er fyldt med billeder af møgbillen og møgkugler samtidig med at læseren bliver klogere.

Kunst fremfor bestsellere

I den kunstneriske afdeling er den anmelderroste billedbog *Historien om Daniil Kharms*, skrevet af Martin Glaz Serup og illustreret af Mette ►

Marcussen. Her får danske børn lejlighed til at møde den sovjetiske avantgardist og børnebogsforfatter Daniil Kharms, illustreret på en måde der minder om sovjettidens billedfortællinger. Værket var i år indstillet til Kulturministeriets Forfatterpris for børn og unge.

Norske Per Dybvigs *Jægeren* er en genresprængende sort/hvid kunstbog i stort format, måske for voksne. Men værket er spændende fordi det kan læses og tolkes på rigtig mange måder. *Jægeren* trækker på alle mulige genrer fra norske folkeeventyr til westerns. Selvom der med Bjarnes ord nok ikke er solgt mere end tre eksemplarer af bogen, så afholder det ikke forlaget fra også at give sig i kast med Dybvigs nyeste norske udgivelse i farver *Svartfossen*.

Hverken Jensen eller Dalgaard lægger skjul på, at ovennævnte titler aldrig bliver bestsellere. Men det er bøger, de selv er faldet for og bare ikke kunne lade være med at få ud på det danske marked.

På falderebet præsenterer de mig for Anna Jacobina Jacobsens debut som "forfatter" den ordløse billedfortælling Ø, som netop er udkommet, om pigen og den lille havfrue, som hun finder i en dåse sardiner. Der er endnu ikke den store tradition for disse ordløse bøger i Danmark som skal læses på en helt anden måde end verbaltekster, men de er lige noget for børn med læsevanskeligheder eller børn med anden kulturel baggrund. Her er nok at samtale om mens man sætter et narrativt forløb sammen.

Fremtidsplanerne

Her er Jensen & Dalgaard igen helt på bølgelængde: "Vi skal nulvækste." Derfor er der p.t. lukket for tilgang af nye forfattere og illustratorer.

De to forlæggere har nok at lave, både med egne og med de titler, de finder på bogmesser rundt omkring. Modsat adskillige af de andre større

forlag har de ikke noget krav til overskuddets størrelse.

Begge siger, at de arbejder ud fra en tese om, at hvad de sætter til på gyngerne, det vinder de nok på karrusellerne. En tankegang langt fra regneark og kalkuler, men som har basis i en viden om og erfaring fra bogmarkedet.

Fordelen ved at være et lille forlag er at både illustratore og forfattere er meget tæt på processen og "har vide rammer" hele vejen. Her er man ikke bange for det nye, det skæve og det udfordrende.

Man kan ikke forlade forlaget uden at nævne de udgivelser forlaget på det seneste har udgivet med Mette Vedsø. Billedbogen *En pige med pisko*, illustreret af Anna Jacobina Jacobsen, de tre tween-romaner i Tove tænker serien, hvor sidste bind *Aarhus for altid* netop

er udkommet, fyldt med Toves refleksioner over livet. Velskrevne, poetiske og velegnede til filosofiske samtaler om livet. Endelig er der hendes ungdomsroman, *Hest Horse Pferd Cheval Love* som netop har fået Kulturministeriets Forfatterpris for 2017 og også er indstillet til Nordisk Råds børne- og ungdomslitteraturpris.

Og som Jeanne Dalgaard formulerer det er "børnelitteratur den vigtigste litteratur overhovedet, for det er den der skaber næste generation af læsere." Og med Neil Gaiman mener hun ikke at man skal "skubbe børnene ned ad læsestigen, når de endelig er kommet op." Der stilles krav, også til læseren. Og der er flere gode bøger på vej ...

Se mere på:

<https://www.jensenogdalgaard.dk/>
Og forlagets bøger er anmeldt på www.bogbotten.dk

Kulturministeriets forfatterpris for børn og unge

22. marts 2018 blev forfatteren Mette Vedsø tildelt Kulturministeriets Forfatterpris for børn og unge. I indstillingskomiteens tale ved uddelingen sagde kulturjournalist ved Information Anita Brask Rasmussen bl.a.:

"Der er en verden inden for rideskolen. Der er en verden uden for rideskolen.« Sådan skriver Mette Vedsø i sin roman *Hest Horse Pferd Cheval Love* om de to piger Naja og Taxa, der mødes på en rideskole og bliver venner i rideskolens verden. Uden for er det svært. Det er en bog om forskelle og fællesskab. Det fællesskab som Naja og Taxa finder på rideskolen ophæver de forskelle som findes uden for den. De fornemmer begge to den forskel som de voksne ser meget tydeligt på Najas kernefamilietilværelse i den øvre middelklasse og Taxas hverdag som datter af en taxachauffør, der lader hende være alene hjemme med en frysepizza, når han har nattevagt. Men på rideskolen findes den forskel ikke.

Mette Vedsø beskriver det i sin særlige nænsomme stil sådan her:

»Måske er Taxa ikke god til ord med i og y, tænker Naja. Hun regner også tit forkert, og hun ved ikke, hvor Eiffeltårnet ligger. Men hun kender til stangmål, man og manke, middeltrav, traversade, ekvipage, kværke, longering, muffebid, refusering, spat, schenkelvigninger og vallak – alle de ord har Taxa det godt med.«

Men *Hest Horse Pferd Cheval Love* er meget mere end en hestebog. Læs selv.

Læringscentret ønsker Mette Vedsø et stort forsinket tillykke!

Den gode ansøgning er båret af den gode idé

Af Eline Mørch Jensen

1. november 2018 er der frist for ansøgninger om tilskud til projekter og projektmodning, der sigter mod udvikling af folkebiblioteker og PLC'er inden for årets - 2019 - fire indsatsområder.

Hvert år kan folkebiblioteker, skoler, kommuner og institutioner, der understøtter og udvikler folkebiblioteker og PLC'er, søge Udviklingspuljen. Den kommende ansøgningsfrist er torsdag den 1. november 2018 kl. 23.59, mens næste ansøgnings-termin er i efteråret 2019.

Formålet med Udviklingspuljen, som har hjemmel i Lov om biblioteksvirksomhed, er at udvikle folkebiblioteker og PLC'er i Danmark. Puljen er desuden et vigtigt redskab i udviklingen af samarbejdet i det danske biblioteksvæsen. Statens tilskud til puljen er 13 mio. kr.

Indsatsområderne fastlægges af Kulturministeren efter rådgivning fra KL, Danmarks Biblioteksforening og Undervisningsministeriet. I 2018 blev der bl.a. givet støtte til følgende projekter:

- Kodning som et inkluderende tilbud fra PLC: Tværgående samarbejde mellem skole, læringskonsulenter, PLC og folkebibliotek i Favrskov kommune.
- Udvikling af mikrovejledningsforløb: Projektet tager udgangspunkt i en igangværende kommunal indsats for en anderledes og mere varieret

skoledag med fokus på innovative læringsformer, klasserumsledelse i en digital tidsalder og eleven som målrettet og kreativ producent i Favrskov kommune.

- Vækstbiblioteket: Et projekt, hvor skoler i Silkeborg og omegn i samarbejde med Silkeborg bibliotekerne samt FabLab Silkeborg udvikler og implementerer fire konkrete læringsrum – i form af fire kuppelvæksthuse designet af skolebørn og bygget af genbrugsmaterialer i et samarbejde mellem elever og frivillige, lærere og bibliotekspersonale.
- Digitale læseoplevelser i biblioteksrummet: Udviklingsprojekter på fire skolars læringscentre vil generere viden og udvikle praksis i forhold til formidling og skabelse af digitale læseoplevelser i PLC og bibliotek, Kommunernes Forening for Pædagogiske Læringscentre.

De strategiske indsatsområder for 2019 er som følger:

- Litteraturens rolle på fremtidens bibliotek
- Biblioteket som kulturelt omdrejningspunkt for fællesskaber
- Børn, unge og digital læsning
- Det pædagogiske læringscenters arbejde med læselyst på mellemtrinnet i et dannelsesperspektiv

Der kan ydes støtte til frikøb af eget personale, formidling og konsulentbistand samt gives tilskud til lønudgifter i forbindelse med projektet. Der kan også søges midler

til projekter, der falder uden for årets indsatsområder. Dog vil de strategiske indsatsområder blive prioriteret over frie forsøg.

Endelig er der mulighed for at søge om tilskud til projektmodning, hvis forberedelsen til en projektansøgning kræver ekstraordinære ressourcer. I en projektmodningsfase arbejdes der typisk med gennemførelse af behovsanalyse, med at finde samarbejdspartnere og med valg af metode.

Ansøgningerne vurderes i deres helhed ud fra følgende overordnede kriterier: 1) nyhedsværdi, 2) fremtidsperspektiv, 3) praktisk anvendelighed og bredde samt 4) match med beskrivelse af indsatsområdet og Udviklingspuljens overordnede formål. Desuden lægges der vægt på om der relevante samarbejdspartnere/partnerskaber, om der er et behov hos målgruppen, om projektet er borgerrettet og ikke mindst om der er en fornuftig økonomi.

Af Slot- og Kulturstyrelsens hjemmeside fremgår det i øvrigt at den gode ansøgning er båret af den gode idé og at projektet forholder sig til puljens temaer.

Derudover er det afgørende at projektet har værdi for brugerne og bibliotekerne, at de har eller vil kunne få en national værdi samt at det kan gennemføres inden for de beskrevne rammer. Det er altså vigtigt at ansøgningen virker overbevisende, realiserbar samt naturligvis opfylder formelle krav som bl.a. ansøgningsfristen.

Se mere på slks.dk

Fyrtårne i børnelitteraturen 1967-2017

Af Bent Rasmussen, fhv. redaktør af Skolebiblioteket

Det hele startede med, at pædagogisk konsulent Terkel Jessen Jensen, Center for Undervisningsmidler (CFU) i Aalborg ringede... Og jeg sagde ja – næsten med det samme – til at være instruktør på et kursus for læringscentervejledere på CFU i Aalborg.

Ideen var, at nyere læringscentervejledere, der måske ikke har fået så meget med børnelitteratur i deres uddannelse – om noget overhovedet – skulle have et lille pulver med en gennemgang af fyrtårne i børnelitteraturen fra 1960'erne og op til i dag. Det viste sig i øvrigt, at alle kursisterne var meget erfarne og vidste en masse om børne- og

ungdomslitteratur – men ideen var alligevel god, selv om det ikke lykkedes at samle de "rigtige" folk, der måske havde mere brug for kurset!

De berømte fem fra 1967 – "Lille Virgil", "Silas og den sorte hoppe", "Halfdans ABC", "Egil og Snøvsen og katten i sækken" og "Cykelmyggen Egon" var inspirationen. Og jeg tænkte naivt: det må kunne lade sig gøre at finde fem bøger fra de følgende årtier. Det kunne det, men det var selvfølgelig helt umuligt alligevel! Mange, mange flere pressede sig på, så det opgav jeg, og det blev snarere 15 fra hvert årti. Jeg fik stor hjælp fra Facebook-venner, men det endelige resultat, som er bilag til denne artikel, er udelukkende mit ansvar. (Se litteraturliste på PLCF's hjemmeside, red.)

1960'erne

Afspejler årtiets begivenheder sig så i børne- og ungdomslitteraturen? Ja, afgjort, for det er da lidt underligt – og næppe tilfældigt – at i tiåret, hvor revselsesretten i folkeskolen bliver afskaffet (1967), udkommer der – mindst – fem bøger med et helt nyt syn på børn og deres plads i familien og i skolen, samfundet! Altså de fem, jeg har nævnt ovenfor. Og ellers har der ikke været berøringsangst igennem årene, hvor mange store og eksistentielle livsemner er blevet slået an i børne- og ungdomslitteraturen.

Men mht. 1960'erne er det også værd at nævne den smukke billedbog "Menneskenes land" af Franz Berliner og Ingrid Vang Nyman (Se i øvrigt hendes værker på Vejen Museum!) med fokus på Grønland. Også "De små fisk" af Erik Chr. Haugaard, der faktisk skrev på engelsk fra Sydirland, med fokus på fattige italienske børn under 2. verdenskrig, der kun

lå 25 år tilbage. Og så er der også "Krummerne" af Thøger Birkeland, der varslede livet i den moderne familie.

Men hvad var 1960'erne så for et årti?

VERDEN: Kolonismen ophører, menneskerettighedsbevægelser, John F. Kennedy, m.fl. myrdes, Vietnamkrigen, den seksuelle revolution, p-pillen, månelanding, Beatles, Sverige indfører højrekørsel...

DANMARK: Ungdomsoprør, Beatles-musik, Hilmar (Baunsgaard) Frelser og forsoner...

1970'erne

VERDEN: Gidseltagning i Iran, Watergate, Vietnamkrigen slutter, Margaret Thatcher bliver premierminister. Microsoft og Apple grundlægges, PC-revolutionen starter, In Vitro Fertilisation (IVF) opfindes af John Edwards (1925-2013) (første baby med metoden ankommer i 1978). John Edwards får i øvrigt Nobelprisen i medicin for opdagelsen i 2010...

DANMARK: Dronning Margrethe d. Anden af Danmark, Roskilde-festival i 1971, galopperende inflation, Christiania-området besættes...

Bent Haller første roman, "Katamaranen", vandt Borgens Forlags børnebogs konkurrence i 1976 og rejste en voldsom debat. Så voldsom, at Bent Hallers stadig kan blive en smule skræmt, når han tænker tilbage. Det var som om, at bogens budskab var underordnet, og det udelukkende var et spørgsmål om hans person. Han blev overrasket over de stærke reaktioner, for han ønskede slet ikke at provokere. Han forsøgte – som han selv har udtrykt det – at nærme sig nogle sandheder, som han så dem.





"Måske skulle jeg bruges som en slags syndebug," har han fortalt. Familien Haller blev truet, der blev malet hagekors på hans hus, han fik snesevis af anonyme trusselsbreve, bogen blev forbudt på Thisted Bibliotek, osv. "Katamaranen" handler om børn, der lever under meget belastede vilkår i et hårdt betonmiljø i udkanten af en storby. Og den kunne faktisk godt genudgives, mener han, for der er stadigvæk en masse børn og unge mennesker, der ikke har det godt. Fortsættelsen "Sabotage" udkom året efter.

Buster – at være nogen

Der er atter – og meget forventeligt – fokus på børn og børns vilkår i 1970'erne. Fx "Busters verden" – den fabulerende og skønne dreng, der på trods af dårlige familiære odds klarer sig, selv om han også har sine tvivlende stunder. Et af de smukkeste og mest centrale steder i Bjarne Reuters Buster-bøger – måske i børnelitteraturen overhovedet! – er i "Kys stjernerne" (1980). Pedellen har brændt Busters elskede Krølulds-Kalle, kæphesten. Buster er i krise, helt derude, hvor han er i tvivl om, hvem han egentlig er, om han i det hele taget er nogen:

"Regnen kommer ... silende ned, som var himlen et ocean, der havde åbnet sig. Buster løb og løb. Op ad den ene bakke, ned ad den anden. Og han råbte, råbte af sine lungers fulde kraft:

- Jeg er ... skreg han op i regnen, - ... jeg er ... jeg er Buster ... jeg er ikke ingenting ... og jeg græder ikke ... det er bare regndråberne ... jeg er... jeg er..." ("Kys stjernerne", side 102)

Og det er vel egentlig det, som livet handler om i al sin rørende enkelthed: at man skal tro på, at man ER nogen og ikke noget! "Selvværd er ikke alt. Men intet er noget værd uden." (Gloria Steinem)

Det gælder såmænd også, når man er blevet pensionist! Man skal tro på, man er nogen – også selv om man ikke længere er NOGET! Og litteraturen – også børne- og ungdomslitteraturen – kan hjælpe os – enten man er 7, 37 eller 77 lige om lidt!

"Markerne brænder" af Leif Jørgensen sætter lys på de hvide undertrykkere af indianerne i Guatemala. Og selv om den ikke er med på listen, så læs også Kåre Bluitgens "Erobrerne" (1995) om, hvordan spanierne indførte kristendommen i Mexico. Det er ikke hyggelige sager. "Fremmed" af Leif Esper Andersen signalerer den begyndende indvandring, fremmedarbejderproblematikken, som det hed dengang. "Vil du se min smukke navle?" af Hans Hansen fortæller på en fin og åben måde om forelskelse på en lejrskoletur i 9. klasse, og "Zappa" af Bjarne Reuter om magtkampe i skoleregi/drengeregi, der til forveksling ligner de voksnes – og verdens! – magtkampe.

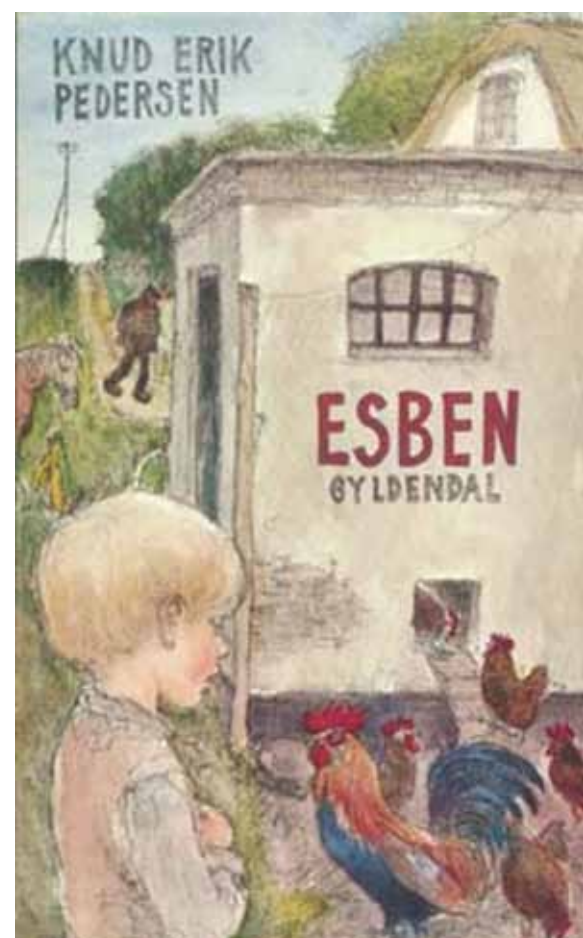
1980'erne – "fattigfirserne"

VERDEN: CNN etablerer en 24-timers nyhedskanal, Glasnost og Perestrojka i Sovjetunionen, John Lennon myrdes i New York, Ronald Reagan forsøges myrdet, Olof Palme myrdes, Tjernobylylucky i Ukraine, udbredelse af AIDS...

DANMARK: Poul Schlüter, firkloversregeringen gennemfører kartoffelkuren, Blekingegade-banden afsløres...

Det bliver et årti med fantasy med bl.a. det flotte værk "Shamran" (Bjarne Reuter), "Spejlørkenens gåde" (Knud Holten), "Krystalmanden" (Louis Jensen), også "Haltefanden" (Peter Mouritzen og Roald Als) er mere end værd at nævne som et fyrtårn fra 1970'erne.

Historie med stort H er der fokus på: "Den fattige dreng fra Odense", "Børnenes ven", begge af Hjørdis Varmer, "Erik Menneskesøn" (Lars Henrik Olsen), "Øretævens vej" (Gerd Rindel) og "Esben" af Knud Erik Pedersen, hvis bøger på mange måder har givet mig et helt nyt syn på min egen barndom på landet i 1940'ernes Hindsholm (Nordøstfyn). Det er også værd at nævne Tine Bryld, der med bøgerne om Liv har haft umådelig stor betydning for mange piger omkring teenagealderen. ►



1990'erne

VERDEN: Kraftig vækst i brugen af internet, Sovjetunionen bryder sammen (1991), borgerkrig i Rwanda, Balkankrigene, Golfkrigen, Apartheid opgives i Sydafrika. "Barbie Girl" bliver en verdensplage...

DANMARK: Europamesterskabet i fodbold i 1992...

Indvanderne begynder at spille en rolle i børnelitteraturen, fx "Mustafas kiosk" af Strid blev – og er stadig – utrolig populær. Der kommer også fokus på livsstil og forældre-barn-problematikker, fx Mette-Kirstine Baks "Mor" om den overvægtige mor kontra den smarte og slanke kvinde inde ved siden af, men mor er den rigtige mor. Tidligere tider er der fortsat fokus på, men alligevel rammer værkerne også noget i nutiden. Cecil Bødkers "Hungerbarnet" og Bodil Bredsdorffs "Krageungen" er to vægtige eksempler. Nils Hartmann udgiver sammen med fire illustratører det fantastiske værk "Børnenes Danmarkshistorie", senere også "Børnenes Verdenshistorie".

"Lille Lucifer" (Bent Haller) er en fantastisk historisk rejse i Norden,

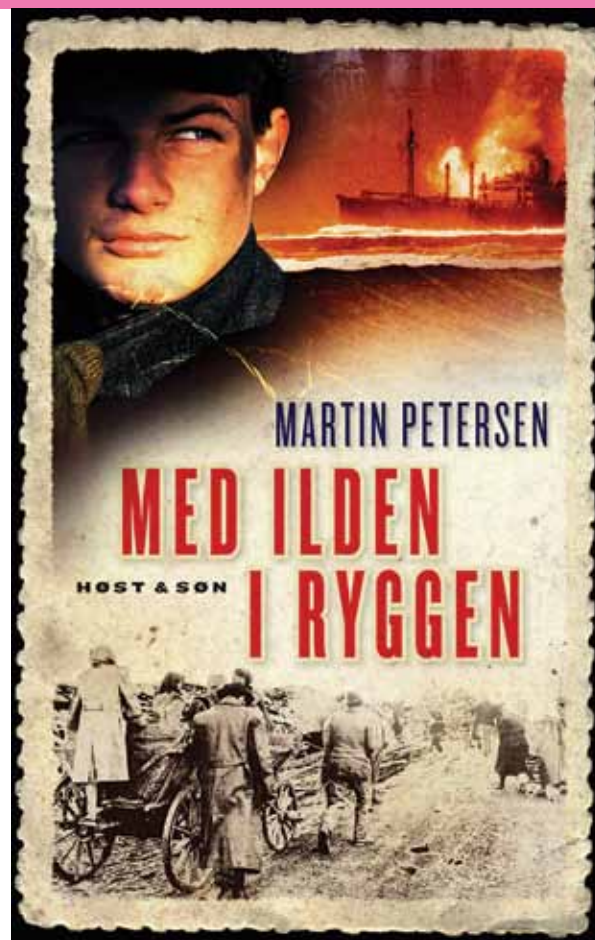
en slags Nils Holgersen på dansk, og Martin Petersen sætter med "Med ilden i ryggen" fokus på "taberne" i 2. verdenskrig. "De gale" (Kim Fupz Aakeson), hvor en virus gør de fleste danskere over 25 sindssyge. Den er senere udkommet som tegneserieroman med fornemme tegninger af Mikkel Sommer. Børn og forældre-tema, fx i "Skelettet på hjul" af Louis Jensen, hvor forældrene afliver drengens elskede hund Trofast. Det bliver en lang og hård rejse for at finde hundens sjæl. I "Pigen der var god til mange ting" (Dorte Karrebæk) har forældrene tilsyneladende nok i sig selv, og pigen lever underligt ved siden af dem. Et uforglemmeligt citat fra bogen: "Alle børn flytter hjemmefra før eller siden. Pigen flyttede før."

2000'erne

VERDEN: Nine-Eleven, Irakkrig, Finanskrisen...

DANMARK: Danmark går i 2003 med USA ind i Irak, der er kun 111 folketingsmedlemmer i salen, da det besluttet. 61 for, 50 imod. (Efter min mening en skandale, at alle 179 ikke var til stede!) DK's herrelandshold vinder EM i håndbold (2008)...

"Græd blot hjerte" (Charlotte Pardi og Glenn Ringtved) om døden, der kommer for at hente mormor, "En dødsdøyg ven" (Daniel Zimakoff), om sygdom og venskab, "Mørkebarnet" (Cecilie Eken og Malene Reynolds Laugesen) om det lyse og mørke barn i en elegant sonetkrans, "Et hjem med gevær" (Cato Thau-Jensen), om en noget særpræget opvækst sammen med faderen, der er tandlæge. "Idiot!" (Dorte Karrebæk og Oscar K.), om



den evnesvage August, hvis mor ikke kan overskue tilværelsen for sig selv og drengen. "Drengen der samlede på ord", Birgit Strandbygaards fine lille roman om at være udenfor og alligevel have et rigt liv. Jeg har lige læst, at hovedpersonen Albert nu er kommet på plejehjem i Strandbygaards seneste udgivelse "De udvalgte".

"Latteren i hjertet" (Kåre Bluitgen), om den karismatiske asiatiske pige, der ikke kan kues. "Et mærkeligt skib" af Anita Krumbach, om ensomhed og anderledeshed. "Iqbal Farooq og den sorte Pjerrot" (Lars-Ole Nejstgaard og Manu Sareen), der med sin herlige humor har sparket noget nyt igennem den børnelitterære lydmur i Dronningeriget. "En-to-tre-NU" om kærlighed og kræft, et emne, Jesper Wung-Sung er vendt tilbage til flere gange. "Intet", Janne Tellers eventyrroman, der har gjort et uudsletteligt indtryk på mange, mange elever og også på mig. "Djævelens lærling", begyndelsen på Kenneth Bøgh Andersens fantastiske 6-binds værk om ondt og godt, Gud og



Djævelen, Himmerige og Helvede, og "Skammerens datter" (Lene Kaaberbøl), der efter min mening ikke er overgået som dansk fantasy-roman.

2010'erne

VERDEN: Frans bliver pave (2013), nu må man tage hunde med i himlen. Osama Bin Laden dræbes af amerikanske styrker i Pakistan. Gaddafi dør under oprøret i Libyen...

DANMARK: Helle Thorning-Schmidt overtager statsministerposten (2011) efter Lars Løkke Rasmussen, der dog tager den igen i 2015...

Årtiet – so far – byder på usædvanlig meget guf på børne- og ungdomslitteraturområdet:

Morten Dürs og Lars Hornemanns barske og smukke "Zenobia" om flygtningepigen Amina. Ida-Marie Rendtorffs science fiktion roman "Den druknede soldat" om en piges hårde arbejde som fridykker. I "Spillet by" gør Lise Bidstrup verden, tilværelsen, til et sandt reality-show. Og flere stærke sager om børn og unge: Thorstein Thomsens "Nowhere kid" om den 13-årige John, der opdager ting, der ændrer hans opfattelse af verden. Det samme gælder Sanne Munk Jensens "Arangutang", hvor de voksnes falskhed afsløres, og alting forandres for pigen Sigga. Viola er hovedperson i Annette Herzogs og Katrine Clantes smukke tegneserieroman "Pssst" og det er hun også i "Hjertestorm/

Stormhjerter", hvor Rasmus Bregnhøj tegner teenagedrengen Storms historie.

"21 måder at dø på" er Sarah Engells tankevækkende mobberoman. "Ud med Knud" er Jesper Wung-Sungs velskrevne roman om en dreng med en kræftsygdom. Hanne Kvists "Dyr med pels – og uden" er en tegneserieroman – halvt i hvert fald – om drengen Freddy, der langt fra har det let, og en overgang nægter at tale, da de voksne afliver hans kæledyr, så Hanne Kvist må ty til tegneserien. "Ellens ark" af Rebecca Bach-Lauritsen er en af de mange gode sorghistorier, der har set dagens lys de seneste 20-30 år. "Dig og mig ved dagry" (Sanne Munk Jensen og Glenn Ringtved) er den barske kærlighedshistorie om Romeo og Julie, øh, Louise og Liam.

Det ER hårdt at være ung/barn i dag, og i "Hund" (Tina Sakura Bestle og Anna Jacobina Jacobsen) er det bedre at være hund end pigen Rosa, men heldigvis findes der gode mennesker "derude"! Den eksperimenterende – også i formen (løse A4-ark) – "Ella er mit navn – vil du købe det?" af Mette Hegnhøj er også værd at notere sig, Marianne Iben Hansens "Fuglen", hvor hun på elegante vers fortæller om Alba, der følges af en smuk, gylden fugl. "Der er ingen ende – altid en ny historie", historie nr. 1001 i Jensens og Brøgers fantastiske og flotte række af firkantede historier, hvor der dog har indsneget sig én enkelt trekantet. Endelig er "Skæbnemageren" en smuk grafisk roman af Kenneth Bøgh Andersen (tekst) og Lars Gabel (fantastiske billeder) om jalousi mellem brødre.

Længe leve dansk børne- og ungdomslitteratur!

"Dyr som ingen har set utom vi"

Den svenske forfatter Ulf Stark døde sidste år, men modtog – posthumt – Nordisk Råds Børne- og ungdomslitteraturpris 2017 på 350.000 kr.



sammen med den finske illustratør Linda Bondestam for billedbogen "Dyr som ingen har set utom vi".

Et strålende værk, en smuk billedbog, som er en værdig rune over den fantastiske forfatter Ulf Stark.

Daglingen, hedder et af dyrene, som ingen har set bortset fra Linda Bondestam og Ulf Stark. Daglingen lever som larve i tredive år, tredive år, men så en morgen bliver den noget andet, får antenner, vinger og krop. En eneste dag lever den som sommerfugl, men ikke desto mindre tænker den positivt, da den om morgenen folder sine vinger ud: "Jeg har hela livet framför mej!". Det er det, man kalder optimisme. En optimisme, man kun kan være lidt misundelig på.

Se litteraturliste på plcf.dk

Artiklen er en bearbejdet udgave af et foredrag, som skribenten holdt på Lokalkreds Midtjyllands konference i Viborg 7. marts 2018. Er man til noget mere uddybende, så læs Trine Mays "Ben i mange retninger". Illustrationer: Dorte Karrebæk, Høst & Søn, 2017. ■



Over og under havoverfladen

Af Eline Mørch Jensen

I *Havpaladset* giver forfatter Anne Lise Marstrand-Jørgensen stemme til pigen Noor, som er flygtet fra Syrien og nu lever i Hundested i Danmark. Sammen med illustratoren Otto Dickmeiss tegner hun et billede af hvordan det er at vokse op i skyggen af minderne om livet før krigen og fra selve flugten samtidig med at man bare er en pige med de samme behov og følelser som andre 10-årige. Lige bortset fra det der med superkræfterne altså.

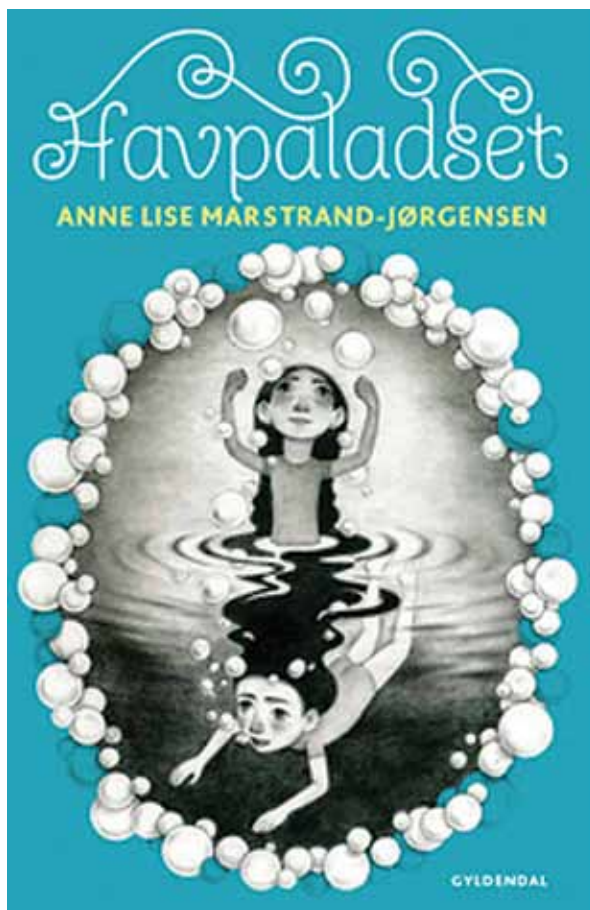
Noor bor i en lejlighed i sammen med sin far og storebror. Om dagen går hun i skole og er sammen med sin bedste ven Emilie, som har en hest, der hedder Tykke, og i øvrigt også selv er lidt rund. Emilie bor to steder fordi hendes forældre er skilt, men hendes far "kan bedst lide danskere, så han skal lige vænne sig til tanken om, at hun er blevet veninde med mig", som Noor udtrykker det.

Om natten får hun til gengæld superkræfter og flyver af sted på togter for at redde dem der har brug for hjælp og ikke mindst hente sin mor til Danmark. Der var nemlig ikke råd til at betale menneskesmuglerne for at få hele familien med, da Noor flygtede sammen med sin far, storebror og lillesøsteren Hind, som druknede undervejs med gummibåden til Grækenland.

Noor er ikke i tvivl om at hun har særlige kræfter og føler et ansvar for at hjælpe andre i nød. Som det hedder: "Jeg skal tilbage til havet mellem Lesbos og Tyrkiet. Jeg skal trodse havets vrede og beskytte mig mod dets tænder og kløer. Jeg skal

lave en gigantisk boble på bunden, som de druknede kan bo i, mens de venter på at komme hjem. Stor som et havpalads."

Trods den dystre baggrund er *Havpaladset* ikke en tung fortælling.



Den er snarere gribende og betagende, bl.a. takket være de poetiske afsnit om Noors natlige togter, meget fint illustreret med de stemningsfulde sort-hvide vignetter og tegninger af dråber og bobler, konkylier og omklamrende rokker og billederne af Noor og hendes kære ovenover havoverfladen.

Humor - og også vrede - er andre virkemidler, som er med til at balancere fortællingen og give et indblik i de følelser, der strides i Noor: Man kan fx godt både være ked af det, bange og bekymret og alligevel

være ved at dø af grin sammen med sin veninde, når læreren er misforstået forstående eller bare ikke aner hvad hun taler om. Som når hun roser Noor for at have lavet en ikke særlig flot snemand i ler eller ikke tror det kan sne i Syrien.

Noor kan også blive gal, bl.a. når Emilies fars kæreste ikke forstår hvordan de kunne forlade Noors mor eller tror det kan lade sig gøre at flygte uden hjælp fra menneskesmuglere. Hun kan også blive pinlig berørt over sin far, som var advokat i Damaskus, men nu knap nok kan tale dansk og skal i praktik i et supermarked. Det er også pinagtigt hvor glad han er for at Noor har fået sig en veninde; mest fordi han ikke selv har nogen venner her i Danmark.

Emilie kan heldigvis også blive vred og have svært ved at forstå sin veninde, fx når hun er fraværende og ikke svarer på beskeder. Alt sammen hverdagsagtigt og fuldt forståeligt. Når man tænker over det. Og det er netop det fine ved *Havpaladset* - at den uden at være demonstrativ peger på alt det vi har tilfælles og åbner op for indlevelsen.

Havpaladset er Anne Lise Marstrand-Jørgensens første bog for børn og - ifølge hende selv - inspireret af samtaler med flygtningefamilier, som hun har mødt som aktiv i Venligboerne. Hun er desuden forfatter til en række anmelderroste og prisbelønnede romaner, senest *Sorgens grundstof* (2017), som hun modtog Politikens Litteraturpris for.

Havpaladset
Af Anne Lise Marstrand-Jørgensen
Illustrationer af Otto Dickmeiss
130 sider
Gyldendal 2018